Ціна 25 ґр

Надруковано 30 000 примірників.

Należytość pocztową opłacono ryczałtem.

НАРОДНЯ СПРАВА

Український тижневий часопис.

Ч. 1. Львів, дня 21. жовтня 1928. Рік I.

АДРЕСА: „Народня Справа“, Львів, вул. Боїмів 4. — — — — — — — Телефон 30—13.

В щасливу дорогу!

Рівно пять років тому вийшов у світ „Новий Час“. Випустили його люде без практики і без грошей. Бідний і незаосмотрений вилетів він, але веселий, радісний і повний віри молодецької. І полетів у села спокійні і міста гамірливі. В курну хату засвітив промінь нового часу і міських сутерен українського пролетара не минуло його проміння. Тай статечні господарі, як і люде вчені не погордили новим гостем. Словом, всі, в кого серце щире і думка українська, приняли гостя в хату тай раді йому стали. І в пятьлітню річницю нам весело. Бо без найменшого капіталу, а тільки вірою багаті, ми довели до того, що „Новий Час“ став найбільш пошире ним часописом і з усіх українських ґазет найбільше його читають.

Сьогодня „Новий Час“ віком вже „старий“. Пять років — це великий шмат часу. Навіть за 50 літ не переживе чоловік стільки турбот і стільки небезпек, що український часопис за пять.

І тому не дивуйтеся, люде добрі, що в свій 5-літній ювілей „Новий Час“ зродив доньку. Вже час було самому стати на ноги тай поміч в праці придбати.

І ось помічницею в праці великій на ниві широкій стає від нині **„Народня Справа“**. Йде в світ з великою метою: У широких масах народу, там, де до нині не дійшло ще друковане слово, — світити промінням ясним, тьму проганяти, правду ширити. Хоче зайти у кожду сільську хату, словом щирим звитатися з господарем і господинею, з дітьми вкраїнськими і стати на все їх приятелем і порадником сердечним. І вказувати дорогу правди, куди йти і як іти, щоби не наймитами вічними бути, але господарями вільними. Щоби не насміхалися сусіди, але шанували в нас людей таких самих, як вони, щоби наше селянство почуло за собою право і силу і хребет випростувало. Щоби пізнало велику правду, шо не гнучись в чотири погибелі, здобуде право своє. Але тримаючи гордо голову, вимагати для себе права і пошани, щоби взнало, що в світі рахуються тільки з свідомими і зорґанізованими Щоби врешті все памятало, що кождий з нас є частиною одного великого сорокміліонового українського народу і що на кождому з нас лежить великий обовязок— **підносити себе, щоби цілий народ піднести** на те місце, яке йому в світі належиться. Бо український народ — то ми всі!

Не раз і не десять чулося нарікання, що у нас нема селянської ґазети **Ось вона — „Народня Справа“. Сто тисяч селян українських, громадян свідомих хоче вона обєднати довкола себе. Така її ціль.**

Чи це можливе? — спитають слабодухи. Не тільки можливе, але **конечне!** Конечне, якщо хочемо, щоби українському народові і кожному Українцеві зокрема жилося інакше і краще, як тепер живеться.

Мусимо — скажім собі, а ціль осягнемо А тоді веселійше стане на землі нашій і хребти випростуються бо промінь світла ясного засвітить у наші хати.

В щасливу дорогу вибирається „Народня Справа“. Свідома, що зродила її конечна потреба і переконана, що перед нею велика робота і висока ціль. І тому кличе до всіх людей доброї волі: Ставайте в безконечний ряд її передплатників! Впустіть її, ту свою дорадницю і помічницю під кожду стріху, освітіть свою хату її ясним промінням, а буде вам і вашим дітям лекше в світі жити!

Д. Паліїв.

Перший передплатник „Народньої Справи“.

Це є **Василь Кондрат**, свідомий господар з Томашівців, повіт Калуш. Він перший прислав передплату на Народню справу“ і приєднав нам вже багато передплатників.

Кождий передплатник „Народноï Справи“

може отримати

120 зол. запомоги

(Читайте про це в середині ґазети).

Кров селян тече в равськім повіт і!

В селі Гребеннім коло Рави руської в маєтку польського ґрафа Павла Сапеги застрайкували рільні робітники, бо пан їх дуже використовував. Робітники домагалися підвишки платні. Тоді пан спровадив сторонних робітників і поліцію, щоби їх стерегла. Страйкуючі селяне зійшлися й хотіли намовити чужих робітників, щоби покинули працю. Тоді **поліція стрілила до селян і зранила три люда.** Дальші відомости про це подамо в другім числі.

Як де вдалися жнива?

Чому збіже дешевіє?

В Канаді і Зєдинених Державах Північної Америки були останні жнива незвичайно добрі. Тому треба надіятися звідтам великого вивозу всякого збіжжа, передусім пшениці. В південних краях: в Арґентині, і в Австралії, що також вивозять богато збіжжа, заповідаються також дуже добрі жнива (там жнива припадають на грудень і січень).

В західно-европейських державах були також несогірші жнива, в деяких, як наприклад в Італії, навіть дуже добрі.

Тому не мож надіятися на високі ціни збіжжа цего року. Читайте ще про це на стороні 6 і 7!

Кілько хоче заробити польський скарб на тютюні й горівці?

В буджетовім обрахунку Польщі на 1930-ий рік зазначено, що польський скарб має мати в тім році 896 міліонів золотих зарібку з тютюневого, горівчаного і сільного монополю. В попереднім році зазначений з того прибуток є о 20 міліонів менший. З того видно, що або скарб підвисшить ще ціни на тютюн і горівку, або надіється, що бідні тай нерозумні люде будуть ще більше курити й пити, як дотепер. Бо солити більше не будуть...

Різанина в Китаю.

Магометани вирізали двіста тисяч китайців.

В китайській провінції Ханшу одну третину населення становлять магометани. Вони ненавидять китайців, бо китайська влада кривдить магометан. Цими днями зробили магометани повстання і одного дня вирізали в цілім краю Ханшу понад двіста тисяч Китайців. Повстанці знищили села і міста, а навіть спалили зібрані недавно жнива. Китайці втікають від лютих магометан і мруть по дорозі з голоду й хороби. Китайський уряд вислав туди військо, але воно не може привернути ладу і спокою.

Французи забирають з Німеччини своє військо.

Французи почали виводити своє військо з тих німецьких земель над рікою Реном, що їх зайняли по світовій війні. З того видно, що Франція таки вже попускає і годиться на те, чого домагається від неї Анґлія і Америка Не помагають видно просьби польських політиків, які страшно бояться, що Німеччина по уступленню французьких військ ще більше набере сили і схоче поправляти свої границі з Польщею. (Читайте уступ на 2 стороні „Що в світі чувати“).

Читайте цю ґазету докладно від початку до кінця бо можете щось важного і цікавого перечитати.

Що то є „Місяць книжки“?

Кождий з наших читачів чув вже певно не раз таке слово: „Місяць книжки“. Бо як сам не читає ґазет, то бодай десь у читальні, на дорозі, або коло церкви почув таке від свідоміших людей.

„Місяць книжки“ завело у нас Товариство „Просвіта“ і сказало, що в тім місяці повинен кождий українець купити собі бодай одну книжку і передплатити собі одну ґазету. Бо це не тільки місяць книжки, але й ґазети й взагалі друкованого слова.

В тім місяці мають всі свідомі українці більше заінтересуватися книжкою і ґазетою і мають усвідомляти других несвідомих, темних людей, що чоловік, щойно тоді, як читає добрі книжки і ґазети, є справді культурним чоловіком, а не сліпим, і не дасть собі і своїм дітям робити кривди, бо він знає що в світі і навколо нього робиться

Тим місяцем „друкованого слова“ є при значений жовтень. Жовтень уже перевалився на другу половину, але чи богато дотепер зроблено? Чи в кождій читальні читають ве чорами на голос книжки і ґазети (один читає, а всі слухають)? Чи в кождій говорив уже якийсь інтеліґент (учитель, священик), або свідоміший селянин про це, що то нині значить мати в хаті гарну книжку і ґазету? Це так як добра жінка і господиня, бо вона тебе в прикру хвилю і порадить і потішить і разом з тобою посумує, а потім розвеселить!

Тут звертаємося з закликом до сільської інтеліґенції і пригадуємо їй її громадянський обовязок: усвідомити селянина у вартости друкованого слова. По змозі говорити з памяти, просто, легко, зрозуміло, а не писати „рефератів“, при яких люде сплять.

Та добре писав уже один український часопис, що в місяці книжки треба передовсім неписьменних навчити читати, бо їх у нас ще тільки багато, аж встид говорити: більше неписьменних, як письменних. В цім місяці повинен бути в кождім селі оснований курс для неписьменних, де би неграмотний парубок і ґазда і старий дід і неписьменні жінки навчилися читати. Це також задача для інтеліґентів і свідомих, розумних селян.

Ми в місяць друкованого слова пускаємо між люде нову щиро народню ґазету „Народню Справу“. Вона має бути писана так, щоби зацікавила і заохотила до друкованого слова кождого українця, а передусім селянина, бо увесь український нарід, то майже самі селяне-рільники. Тож кличемо на цім місці до всіх свідомих селян і взагалі свідомих українців:

Вийдіть нашій ґазеті на зустріч, щоби їй недалеко було до вас іти і не довго вас шукати! Запросіть її в гості до своєї хати! Вона принесе вам не одну цікаву новину з далекого світа, вона навчить вас і порадить і розвеселить вас і вашу українську родину!

Що в світі чувати?

В нашій ґазеті будемо писати що тижня, що сталося цікавого і важного в політиці світа; яка держава з котрою посварилася, яка з котрою завязала союз, а яка котрій грозить війною. Бо на селі таки всі люде цікаві і зараз питають: „Що там пише ґазета?“.

„Чи буде війна“?

Тепер в першім числі „Народньої Справи“ мусимо трохи докладніше написати, як тепер у світі виглядає політика, бо може бути, що дехто буде читати наш часопис, як першу свою ґазету, отже треба тому все пояснити. Тай тим, що вже читали другі ґазети, не зашкодить ще прочитати й цей уступ, бо може дещо ліпше зрозуміють.

Як говоримо про політику, то зараз думаємо собі про ту страшну світову війну, що скінчилася тому 10 літ, а потім і про нашу війну і инші війни, що скінчилися заледво в 1920 році. І кождий питає себе і другого: Щож тепер буде? Чи вже є спокій? Чи вже не буде зміни?

На це вам відповімо так, що і вас запитаємо: Чи може бути добро і згода і любов між кількома сусідами в селі, що один другому дуже заздрісні і один на другого вовком дивиться? Ні! Отже знайте, що й між великими і малими державами світа є так,

як між зависними господарями.

Чому була світова війна? Бо Анґлія, Франція і Італія завидували Австрії і Німеччині, а передовсім Німеччині, що вже так зросла в силу, що ще трохи і булаби закасувала всі инші держави. Що то зачалося від малої Сербії, то нічо. Хоч ніби правда, що Сербію покривдила Австрія, а ті держави заступилися за Сербією, але як би вони не мали в тім свого інтересу, то не булиби зачинали війни, бо то коштує гроші і кров.

Війна скінчилася. Австрія розпалася, Німеччину розбили. Здавалось би, що вже буде добре, бо нема кому завидувати... Та ба! Це неправда! Ті самі держави, що йшли рука в руку на Німеччину, тепер самі між собою почали сваритися і одна другій завидувати!

Франція

завзялася на німців, окупувала великий шмат німецької землі, зробила собі союзників Чехословаччину, Польщу і Румунію і хоче німців задусити. Але

Анґлія

думає собі: як Франція захарапчить німецькі маєтки і здре з німців остатню шкіру, то потім і Анґлію може закасувати! Не треба до того допустити! І Анґлія свариться з Францією, щоби трохи Німеччині полекшила, і сама Анґлія з Німеччиною вже говорить, разом з нею плянує навязати колись торговлю з Радянськими Републиками або з самою Україною і таке инше.

Німеччина

користає з того, що за неї жруться другі, і росте собі і приходить до сил, та набирає поваги, так що нарешті приймили її і до

Союзу Народів.

Цей Союз заснували ті держави, що побили і звузили Німеччину, створили Чехословаччину, Польщу, розширили Румунію.

Вони поділили світ, як хотіли, і встановили Союз, щоби ніби стерегти миру, а направду, щоби стерегти того, що нахапалися несправедливо від чужих держав і народів. До Союзу приймили і Польщу і Чехи і вкінці Німеччину, до него належить ще Японія, Італія і богато других держав, але головний голос хотіли мати: Франція, Анґлія, Італія і Японія.

Та показалося, що цей Союз нічо не значить, його ніхто не боїться, бо кождий знає, що ті самі „спільники“ гаркаються між

Як стара яблінка в осени зацвила.

Нераз пишуть по часописах тай певно неодин з наших читачів уже бачив, що часто в осени зацвитають другий раз яблінки. Розкажу вам, як у нашім селі Доброслівцях перед кількома роками зацвила в осени яблінка у Панька Токарчука, і що з того вийшло.

Була красна погідна осінна днина, як старий удовець Панько Токарчук вийшов передполуднем на свою сіножать, щоби повіситися. Так. Старий поважний ґазда Панько ішов вішатися! До такої страшної грішної думки дійшов він не скоро, але повагом і довго міркував, чи має собі вкоротити віку. Та скільки не думав, все одно виходило: нема ради на його біду тай лихо, лише шнурок, галузка — тай шлюс!

Ідучи поволи стежкою, виминав людей і думав, де буде найкраще. На його малій сіножати є купка дерев, а між ними стара і суха яблінка, що вже з десять літ не цвите і не родить. Ця яблінка якраз для нього! Раз, що не попсує доброї деревини, а друге, що на сухім дереві добрі люде скорше його побачуть і не дадуть трупа вовкам і воронам на поталу. Тож тримаючи в руці мотуз, звернувся в сторону своєї сіножати а по дорозі щераз передумав коротко свою біду, яка привела його сюди під суху гилю на самого Чесного Хреста.

Мав він колись трьох синів, як тих соколів. Двох оженив, а третого тримав при собі. Гадав і його колись оженити і при нім свого віку дожити. Та не так буває, як чоловік думає. Оба жонаті згинули на італійськім фронті, а в два роки потім умер і третій, наймолодший, як пішов з рідним військом на Україну. Старому лишилася розпука і дві невістки з дрібними дітьми в його хаті.

Розпуку бубви ще витримав, але на нужду і голод своїх невісток і чотирох малих внуків не міг довше дивитися! Доки мав силу, доти гарував і затикав ті голодні роти, а далі вже не стало ні сили, ні маєтку, надбаного ще з небіжкою старою. Одно мусів продати, друге забрали і зграбували чужі жовнірі. Збіжжа витолочили на пні, бараболь ку забрали, дві коровки зареквірували за пів дармо, лишилася ще одна первісточка тай один оборіг сіна. Буде чим задурити остатну коровку до свіжої паші — а там уже най діється Божа воля! Старий уже не може дивитися на муку внуків і на сором невісток, як їх зачіпають і ганьблять чужі вояки, що й тепер кватирують чогось у селі і обідають остатки. Не може тай уже!

Так міркуючи в своїй голові, старий дійшов до свого оборога тай раптом став, як стовп. Коло його оборога стояли три вояки. Два скидали оберемки сіна, а третий носив те сіно на вояцький віз, що ним сюди заїхали.

В старого закипіло серце.

— Все одно, як гинути! — подумав собі — і кинувся до жовнірів.

— Не забирайте остатку! Молю вас, прошу вас, не беріть того остатку! Це сирітське!

— Ми „остатку“ не беремо! — зареготалися вояки. — Ми беремо сіно!

Старий став між оборогом і вояками і наставивши свої груди, закричав з плачем:

— По моїм трупі! Инакше вам не дам! Це для моїх дрібних внуків! Убийте мене, а потім беріть з моєю кровю!

Вояки заніміли і встидом покрилися їх лиця. Як вибиті пси закляли крізь зуби, але не мали відваги підняти руки на старого діда. Завернули і поїхали в порожні.

— Ну, слава Богу! — сказав собі Панько. Ще перед смертю оборонив я сирітського добра. І вони мене не рушили! Видно таки, що суджено мені вмерти на гиляці...

Він пустився до свого гайка і за хвилю став під дикою яблінкою. Закинув шнурок, перехрестився і — глянувши на гиляку, задеревів!

Його яблінка, що вже десять літ не цвила і не родила, тепер, в осени, зазеленіла а на тій гиляці було навіть кілька білих цвітів!

Це чудо переломило дідову розпуку і туск. Він упав на коліна і заридав старечим голосом:

— Ще ні! Ще ні! Це Божий знак, що ще не треба мені вмирати! Суха яблінка ще може зацвисти цвітом!...

Він скоро відвязав з гилі шнурок, побіг до оборога, взяв оберемок сіна, звязав тим шнурком, завдав собі на плечі і пішов у село.

У нім зацвило його старече зболіле серце, так, як та стара яблінка. В нім збудилися нові сили непобідимого селянського завзяття.

Написав за Х. Майстренком

Юра Андріїв.

собою. Як ми сказали, Англія свариться з Францією з заздрости. А Францiя знову свариться з Італією, бо

Італія

хоче займити все Середземне море і пробити собі дорогу аж на Чорне море до України і тому вже порозумілася з Грецією і Альбанією та змовилася з ними на Югославію (бувша Сербія з Хорватією, Боснією і Славонією).

Югославія

знову нюхається з Францією проти Італії.

Та на тім не кінець Англія має ще спір з Японією в Азії, де їм ходить о Китай. Та

Китай

недавно звів велику війну за свою незалежність і є надія, що китайці викинуть зі своєї землі усіх чуживців.

З того всего видно, що між цими державами, які ще недавно були союзниками, тепер нема згоди і вони дуже скоро можуть і побитися.

На ту гаркітню европейських держав недобрим оком дивиться

Америка,

то є Сполучені Держави Північної Америки. Америка також помагала бити німців і позичила европейським державам величезні суми на війну з Німеччиною. Тепер Америка кається, бо бачить, що хоча Німеччина побита, то росте на ново в силу, а Франція й Англія так зброяться, що можуть перемогти й Америку і зачати нову війну в Европі. А як не буде спокою, то Америка не зможе відібрати своїх довгів. А крім того ще Америка вже здавна

має на пеньку

з Англією за той сам Китай і за Египет, в якім Америка хотілаби також щось заробити, а Англія не дає.

То Америка думає собі: Я попробую вас помирити, щоби був спокій, щоби я взяла собі свої довги, а потім якось то буде. І до Парижа приїхав тому два місяці американський міністр

Келльоґ

і дав державам так званий „пакт мира“ до підпису. Це ніби протокол, що держави не будуть воювати між собою. Підписали його всі майже европейські держави, підписала і Німеччина і Польща, і Англія і Франція і навіть Радянські (Більшовицькі) Республики. Але що з того? Як спокою не було, так нема і не буде. Вже тоді, як підписували той пакт, то Англія знюхалася знову з Францією і боячися Америки, заключили потайки умову, що Франція може собі мати війська, кілько хоче, а Англія кораблів. Про це довідалася Америка і

загрозила тепер,

що буде так зброїтися, щоби мати війська і кораблів більше, як Франція і Англія разом, та що вона готова порозумітися з Німеччиною і з Росією, чи там з цілим Радянським Союзом Республик проти Англії і Франції.

Тепер в самій Англії деякі політики говорять: Чи ми подуріли? Маємо такі клопоти в Египті, в Індіях і в инших кольоніях і ще до того зачіпаємо Америку. Плюємо на той договір з Францією і жиймо в згоді з Америкою і Німеччиною.

До цих політиків належить передовсім провідник англійської партії ліберадів, Льойд Джордж. Він уже був президентом міністрів і думає стати ним ще раз тепер, бо якраз мають відбутися в Англії

вибори до парляменту.

Якби цей Льойд Джордж прийшов до власти, то моглиби надіятися поліпшення долі деякі покривджені народи. Бо він хоче скасувати ті несправедливі границі, які поставила Франція по війні. Отже моглоби також прийти до зміни границь на Сході. А є надія, що ліберали в цих виборах виграють і Л. Джордж може стати міністром. Цим дуже журиться Франція, бо знає, що якби Англія злучилася з Америкою і Німеччиною, то ніхто не дався їм ради.

Досить журиться цим і

Польща,

бо все, що ослабилоби Францію, ослабилоби й Польщу. А Польща і так має вічно клопоти в середині і в загораниці.

Тепер має клопіт передусім з

Литвою,

Литва ніяк не хоче зректися для Польщі Вільна і це недавно повторив литовський уряд, як Литва обходила жалобу на памятку втраченого перед 8 роками Вільна. А в середині — біда з партіями, з соймом, з міністрами і так далі. А тепер ще великий страйк робітників у Лодзі. 100 тисяч страйкує, фабрики стали, біда. Пілсудскі вернув з Румунії і всі поляки ждуть цікаві, що він зробить з соймом, що має зібратися десь цими тижнями. Чи встановить нову конституцію з соймом, чи сам з міністрами, чи ще які нові порядки заведе.

Отак ми перейшли коротко всю майже політику світа.

Радимо уважно прочитати, щоби все потім розуміти, чи йде до гіршого чи до ліпшого і для нас, українців... До ліпшого йшлоби тоді, якби справді в Англії і деинде прийшли до власти такі політики, що зажадалиби зміни повоєнних договорів. Та тото ліпше залежить також від того, чи ми самі себе будемо належно усвідомлювати і вспоминатися всюди за свої права. Мусимо стати свідомі і сильні наукою, знанням і працею, щоби з нами мусіли числитися не тільки наші хвилеві прихильники, але й вороги!

Ставайте в безконечний ряд!..

З нинішним днем виходить перше число нової української ґазети, що зветься:

„НАРОДНЯ СПРАВА“

„Народня Справа“ буде виходити кождого тижня під неділю і буде приносити вісти з цілого світа, а головно писатиме про те, що болить український нарід, а зокрема українського селянина, та вчитиме, як з лихом, що насіло на український нарід, боротися.

„Народня Справа“ буде вчити, як боротися на політичнім, господарськім, культурнім, шкільнім полі, і як доходити до сили, якої нам так дуже бракує. Бо тепер такий світ настав, що тільки сила в світі має значіння. Крім цього образки поступу з краю і цілого світа прикрашувати будуть кожде число „Народньої Справи“.

„Народня Справа“ зверне головну увагу на господарське піднесення наших селян, бо минув вже той час, що можна було говорити, що „я так господарю, як мій дід і прадід“. Тепер голод за плечима у більшости наших селян і кождий мусить шукати за ратунком.

„Народня Справа“ стане приятелем, дорадником і розрадою. Повіє в хаті новим духом, ввійде в Ваше серце надія, а Ви почуетеся сином великого 40-міліонового Народу, перед яким світла будучність і могучість.

„Народня Справа“ буде приносити не тільки ту одну користь, що буде вчити, як у світі жити.

Який ще хосен буде мати кождий передплатник „Народньої Справи“?

Кождий передплатник одержить від Видавництва „Народня Справа“ запомогу в сумі 120 зол. на випадок, як такому передплатникові згине котранебудь штука рогатої худоби. Виплачувати будемо тільки за одну штуку в році.

Допомоги виплачувати будемо тільки таким власникам рогатої худоби, які посідають найбільше 4 штуки. Селяне, які мають більше як 4 штуки, повинні передплатити ще 1 примірник „Народньої Справи“, на адресу когось другого з своєї родини.

Щоби оминути ріжних надужить, то застерігаємося, що кождий передплатник має право одержати нагороду в случаю випадку тільки тоді, коли був власником упавшої штуки найменше 14 днів і є передплатником нашої ґазети найменше один місяць. Інакше моглиб траплятися такі случаї, що хтось нарочно купив дешево хору корову і нині передплатив часопис на те, щоб завтра одержати допомогу 120 зол. Віримо, що така допомога рідко буде відповідати половині вартости упавшої штуки, але щоб запобігти ріжним надужиттям, ми змушені таку суму поставити.

Зазначуємо, що під рогатою худобою розуміємо корови, воли, бики від 2 років в гору. За телята і ялівки нижче 2 років і за худобу, яка згине від пошести, допомог покищо виплачувати не будемо. Заявляємо однак, що в міру зросту числа передплатників будемо допомоги не тільки поширювати на всю худобу, але також **будемо їх побільшувати.**

Хто з селян має вже обезпечену худобу чи то в якім асекураційнім товаристві чи в кружках самопомочі при кооперативах, то це зовсім не спиняє бути передплатником „Народньої Справи“. Згине такому передплатникові корова, то одержить від товариства премію і від „Народньої Справи“ допомогу. Ми не є статутовим товариством, яке не може деинде обезпеченої корови приняти до обезпечення у себе. Ми даємо тільки допомоги в згори означеній висоті, **а то зол. 120.—**

Як жеж на практиці буде представлятися виплата допомоги? Коли передплатникові згине корова, або инша рогата худобина, чи він її в случаю конечности, як таку, що не дасться вже вилічити, доріже, то сейчас повинен це зголосити громадському оглядачеві худоби та від нього і від уряду громадського повинен постаратися о посвідку. Взір такої посвідки подаємо на 4 ст. Пошкодований має найдальше протягом 48 годин вислати таку посвідку до нашої Адміністрації. По предложенню такої посвідки виплатимо сейчас, а найдальше до 14 днів **допомогу в сумі 120.— зол.**

Видавництво застерігає собі право контролі такої посвідки і як би вона оказалася несправедливою, то запомоги не виплатить. В пізнішім часі, коли зорганізуємо цілий край і подолимо його на відповідні райони, то такі посвідки видавати будуть наші мужі довіря.

В такий спосіб кождий передплатник буде мати в себе кождої неділі не тільки цікавий часопис, але бодай в части вільний буде від страху, що на випадок втрати худобини він безпомічно заломить руки і не знатиме, що діяти. Тоді з поміччю прийде нещасливому „Народня Справа“, бо виплатить йому без ніяких потручень допомогу в сумі 120 зол.

Тому не роздумуйте довго і не зволікайте, а користайте з нагоди і сейчас вступайте в передплатники „Народньої Справи“ та висилайте рівночасно передплату, яка виносить місячно 1 зол, а до кінця 1928 року 2 зол. 50 сот.

При висилці передплати подайте докладну свою адресу, та, кілько маєте штук дорослої худоби, і її вік. (Це можна написати на переказі).

Заохочуйте до передплати своїх сусідів та знайомих і подайте нам їх адреси.

Користайте з нагоди та ставайте в безконечний ряд великої Родини передплатників української щиро-національної газети.

Адреса: „Народня Справа“, Львів, вул. Боймів 4. (Телеф. 30-13).

Може Ви хорі, або хто з Вашої родини? Може маєте який клопіт з худобиною? Може маєте яку важну справу в суді? Пишіть до нашої Редакції, а вона Вам порадить, що робити.

Про що буде писати „Народня Справа“?

„Народня Справа“ буде писати про все те, що може усвідомити, поучити і розвеселити нашого селянина і кождого иншого передплатника.

Будемо писати про політичне і господарське життя українського народу під Польщею, Чехословаччиною, Румунією, на Україні за Збручем, і на всіх инших землях, де тільки живуть Українці.

Будемо писати про життя нашого села і селян.

Будемо писати про те, як поліпшити господарку, щоби праця на ріллі принесла нашому рільникові більший хосен як дотепер.

Будемо писати про годівлю худоби, дробу, про садівництво, огородництво, пасічництво і инші господарські справи.

Будемо містити поради в ріжних випадках, як тільки котрий передплатник звернеться до нас за такою порадою чи то в справі господарській, чи судовій, чи лікарській, чи иншій.

Будемо писати коротко про політику всіх великих держав світа і про те, як їх політика може відбитися на долі українського народу.

Будемо містити цікаві **новинки**, що де сталося важного і замітного в краю, по наших селах, містах і в цілім світі

Будемо друкувати коротенькі **оповідання, сміховинки та жарти**.

Будемо писати про цікаві нові **винаходи**, про великі **пригоди**, які де сталися, і про ріжні цікаві справи з природи і техніки.

Будемо містити цікаві **дописи** з наших сіл і місточок, але лише такі, в яких дописувач пише правду, на нікого не нападає, нікого не очернює і пише про справи, які можуть зацікавити, заохотити і поучити всіх читачів.

Кождий читач „Народньої Справи“ може написати до Редакції лист про це, що йому в ґазеті подобається, а що ні, або чого не розуміє, а Редакція відповість кождому в ґазеті або листом. Кождий може і кождого просимо пробувати писати щось для нашого часопису, чи то дописи і новини зі свойого села, чи цікаві свої спогади і переживання, чи свої думки про якусь загальну справу і таке инше, а ми будемо друкувати в ґазеті це, що узнаємо за цікаве, гарне і відповідне.

Все в нашому часописі будемо старатися писати гарною, народньою, для всіх зрозумілою мовою.

Запрошуємо всіх до читання, передплати і поширення нашого часопису!

Запрошуємо всіх до співробітництва в нашім часописі. Хай наш часопис знайдеться в кождій свідомій українській хаті, а перед усім в хаті кождого селянина, що хоче поліпшити долю свою і своїх дітей!

Посвідка загибелі худоби.

Посвідкуємо, що дня . . . . згинула (корова, віл, бугай), власність господаря . . . . (імя і назвище) від . . (здуття, задавлення, при отеленню і т. д) не з вини властителя і не від пошесної недуги. Загибша штука була в названого властителя від дня . . . . та мала . . . років.

. . . . Місце і . . . день

(Печатка і підписи Громад. Уряду)

Село . . . .

Почта . . . .

Засудили епископа.

В Плоцку скінчився саме процес проти епископа маріявітів Ковальського. За те, що він робив з законницями по своїх кляшторах розпустні річи, засудили його на 2 роки тюрми і 8 місяців дому поправи.

Щоби всім було ясно!

Від одного селянина зі села К. дістали ми таке письмо:

Високоповажаний Пане Редактор!

Не гнівайтеся, що я безпокою Вас самих моїм листом. Але мені ціла та справа з тою Вашею ґазетою не може в голові поміститися.

Як лише мені наш громадський писар, а Ваш муж довіря, розтолкував цілу справу і намовляв мене щоби я записався на Вашу ґазету, то я йому сказав просто з моста, що я в то не вірю. Бо деж то, Пане Редактор, можливе, щоби я за 12 зол. річно мав що тижня ґазету і ще дістав 120 зол. запомоги як мені, не дай Боже, згине корова. Даруйте, але тут криється щось нечистого. Або Ви помилилися в рахунках, або я темний і не розуміюся на тім. Та бож і той Ваш муж довіря мусить щось з того мати. Тай ті, що пишуть ґазету, також мусять дістати якийсь грейцер, бо у Львові життя коштує. А друкарня також за дурно не друкує. А папір, а почта? Тай надужиття всякого рода можуть діятися у несовісних господарів.

Дуже Вас прошу — поясніть, як то з тим направду є, бо я щось дуже дуже не можу в то вірити. А хотів би конче стати Вашим передплатником. Бо 120 зол. в разі нещасного випадку пішком не ходить.

Ще раз Вас дуже перепрошую. Не гнівайтеся.

З поважанням **І. Т.**

Відповідь Редакції:

Ми Вам дуже вдячні, що Ви так щиро і отверто виявили нам Ваш сумнів. Ми довго числили, заки рішилися видавати „Народню Справу“. То побоюватися і недовіряти не маєте причини. Безпечимо Вас і кождого, хто нам ще не довіряє, що ми так обрахували, що кождому нашому щирому передплатникові в разі такого випадку між худо иною виплатимо ту запомогу. Зрештою пересвідчитеся, як уплине один місяць, бо про такі випадки і про те, кому ми виплатимо, буде все написане в нашій ґазеті, щоби всі повірили.

Правда Ваша, що несовісні люде моглиби поповнювати надужиття і обманювати нас. Але це легко провірити і розуміється, що тому, який легкодушно хотівби „Народню Справу“ ошукати, не тільки не виплатимо допомоги, але вичеркнемо його з великої громади чесних передплатників.

В громаді сила. Як передплатників „Народньої Справи“ буде 50 чи 100 тисяч (а це на 7 міліонів Українців не так богато), то тоді постійні читачі „Народньої Справи“ будуть мати ще й ліпшу користь. Допомоги можна буде збільшити, а й ґазету можна буде дати більшу і цікавішу. Тому не бійтеся. Ніякого підступу тут нема, а Вашим обовязком, як кождого читача, є придбати якнайбільше передплатників таки в своїм власнім інтересі. Бо чим більше буде передплатників, тим більше користей і тим цікавіша буде ґазета.

Редакція „Нар. Справи“.

Селяне! При збуванню своїх сирівців лену, конопель, вовни, за готівку чи в дорозі обміни за готові полотна, обовязком Вашим є звернутися з тою справою в першу чергу до своєрідної

С-ки „Полотно“

у Львові, вул Городецька 95,

бо там ніхто не обманить Вас.

До складу й прикладу.

Дай Боже здоровля корові.

Просить мене пан редактор: „Слухайте, Іване! Прийдіть до нас на хрестини, як вечір настане!

Бо вродилася ґазета тай стає на ноги, треба би їй побажати доброї дороги.

А ви, Йване, потрафите це все до прикладу, так що можна приложити з переду, і ззаду“.

Розказав мені редактор, що то за дитина, що порадниця і поміч це для селянина.

Бо не тільки ме писати, що в світі чувати, але й буде читачеві в біді помагати!

Як не дай Бог в господарстві тяжкого припадку, зараз тобі з Редакції буде поміч, братку!

А як вчув я про корову й про другі секрети, кажу: Ну, ще в нас не було такої ґазети!

Деж котра у нас давала людям запомоги? О, я щиро їй желаю доброї дороги!

Але й до коров обізвусь: Вкраїнські корови! Не кашляйте, не здувайтесь, не бийтесь до крови!

Бо як надто, не дай Боже, мете хорувати, то можете нам „Народню Справу“ підкопати.

А так будьте й ви здорові і Справа Народня, щоб усім нам було добре уже від сьогодня.

Бини, Лисі і Перісті! Бувайте здорові!

Ще ніхто так не кланявся рогатій корові,

аж зробив це, щоби з серця смуток відігнати, добрим людям на потіху

Іван Сорокатий“.

Змова проти польського вугля і дерева.

Минулої пятниці була в Англії спільна нарада скандинавських (шведських і норвежських) експортерів вугля з анґлійськими експортерами. На тій нараді шукали способу, як би протиставитися ввозові польського вугля до скандинавських країв.

Німецька комісія деревних справ домагається, щоби уряд Німеччини подвоїв мито на дерево, яке ввозиться до Німеччини. Польські часописи пишуть, що це домагання звернене головно проти Польщі, яка вивозить до Німеччини багато округлого дерева.

СТРАШНІ ЧИСЛА.

Кілько пропила Польща в однім році?

Після обрахунку Державного Горівчаного Монополю Польщі, спожило населення Польщі в 1927 році 50 і $^{3}/_{4}$ міліонів літрів горівки, чистого спирту З тої суми 40 і пів міліона випито, що випадає півтора літри чистого спирту на одного чоловіка, а лише 10 міліонів літрів ужито на ріжні технічні і лічничі цілі.

Найбільше спирту випило воєвідство й промислове місто Лодзь ($5^{1}/_{2}$ міл. літрів). За ним іде воєвідство Познань ($3^{1}/_{2}$ міл. літрів), Краків ($3^{1}/_{4}$ м. л.), **Львів** (3 м. л.), воєвідство Варшава, без міста Варшави (3·1 м. л., саме місто Варшава (майже 3 міліони). Найменше випило тернопільське (1.090.000 літрів) і станиславівське (1.156.000 літр.) воєвідство.

Виходить, що найбільше пе населення упромисловлених округів, а найменше вбогі хлібобробські східні воєвідства. Але й цього забогато на наші нуждені відносини. Числячи по 1 літрі чистого спирту на голову — випиває 5 членна родина 5 літрів річно за 60 зол. І це діється тоді, як наше сільське населення не доїдає, як „Рідна Школа“ з браку фондів мусить закривати одну школу за другою. Варто вже здержатися від горівки і касувати коршми по наших селах! Про це ще будемо писати.

Поясніть всім, яку користь може мати той, хто передплачує „Народню Справу“.

НОВИНКИ

ЖОВТЕНЬ.

21. Неділя, 20. по Сошествію. Пелягії.
22. Понеділок, † Якова апост.
23. Второк, Євлампія і Євл.
24. Середа, Филипа апост.
25. Четвер, Прова й Тар. муч.
26. Пятниця, Карпа й Пар. муч.
27. Субота, Параскевії. Назаря й Герв.

Календарські пригадки на жовтень.

В жовтні день робиться менший майже на 1 і три чверти години. День у жовтні має пересічно 11 годин довгий. Великих свят у жовтні нема. Нів місяця був 13., перша чверть буде 21., а повня 28. жовтня.

Як нарід приповідає...

— Покров! Натопи в хаті без дров!
— Хто сіє по Покрові, той не має що дати корові.
— Свята Покрівонько, покрий мені голівоньку!
— Свята Покрова всю землю листом вкрива.

Яка буде погода до кінця місяця?

Столітний календар каже, шо від 15. до кінця жовтня на загал погідно, рано примoрозки а від 27 го таки добре студено, а може бути й сніг. Сніг уже падав.

Що сталося в жовтні важного для Українців?

В місяці жовтні 1255 року (майже 700 літ тому) коронувався галицький князь Данило на короля Галичини. Тоді його столицями були міста Галич і Холм. — 14. жовтня 1624. року (300 літ минуло) наші козаки-запорожці здобули у Турків Царгород і поруйнували його. От були завадіяки! 9 жовтня 1655. року побив Хмельницький поляків під Городком. 16. жовтня 1648 р. почав Хмельницький облягати Львів. 19. жовтня 1918 року (цей рік кождий з нас памятає) Українські Народні Збори у Львові проголосили на всіх українських землях тодішної Австрії Українську Державу.

Від Адміністрації. Висилаємо перше число „Народньої Справи“ на всі доступні нам адреси і просимо передплатити новий часопис. До часопису долучуємо почтові чеки і ними просимо чим скорше вислати передплату так, щоби до виходу другого числа ми її одержали, а тимсамим могли продовжувати Вам висилку часопису. Місячна передплата виносить 1 золотий, але просимо поможности вислати передплату по кінець року, яка виносить зол. 2·50. Обовязком кождого передплатника для добра і розвитку „Народньої Справи“ є приєднувати нових передплатників, яких адреси просимо нам подати. Звертаємо увагу, що передплату на „Народню Справу“ можна посилати чеками „Нового Часу“ на яких вибита печатка „Народня Справа“. В-о „Нар. Справа“.

До Мужів довіря „Народньої Справи“! Повідомляємо, що на всі одержані від Вас адреси вислали ми перше число „Народньої Справи“ та долучили чеки на висилку передплати. Просимо подбати, щоби всі вони вислали чим скорше передплату, по можности до кінця року, а то зол. 2·50. Просимо й надалі приєднувати нових передплатників, а їх адреси сейчас нам пересилати. В-о „Нар. Справа“.

З наших сіл і міст.

В Слі́пім коло Крукенич посварилися жидки Ляйхт і Гавсман. Ляйхт ударив Гавсмана так по голові, що цей за дві години вмер.

На дорозі з Мочерад до Мостиск найшли трупа Катерини Жовнір. Підозрівають, що її замордував парубок Петро Кабій з Мочерад Иого арештували.

В Новім Санчі арештували купця Штрайнгера за те, що він наробив богато великих довгів — около 300 тисяч золотих, а потім оголосив банкроцтво, щоби не віддати тих довгів.

В Білці Королівський прострілив Юзеф Шалковскі Михайла Коваля.

В Кривчицях під Львовом пробив Едвард Валенд Володимира Костинського ножем. Валенду арештували.

Конокради в Яворівщині. У Львові засудив суд Огородника, Мацулу і Вацуся, всіх з Яворівського повіту за крадіж коней. Огородник засуджений на 4 роки, а два прочі на 3 роки вязниці.

В Яблонові коло Станиславова скочила молода жінка Марія Хибін з малою дитиною в криницю і згинула. Причиною було те, що жила зле зі своєю родиною.

В Терлі, повіт Самбір, напали три збуї в масках на жида Лейбу Зільмана і зрабували йому 300 зол.

В Кульчицях шляхоцьких повісилася дівчина Стефанія Ґут Кульчицька, тому, що братя вигнали її з хати.

В Товстоголовах коло Зборова, кинулася під поїзд 75 літня Анна Новосільська і згинула на місці.

Земні скарби в Дашаві. В Дашаві коло Стрия натрапила фабрика „Польмін“ при верченню шибів на земні ґази. Що з того, коли і ці скарби дашавської землі підуть в чужі руки.

В Корчинку, повіт Яворів, напали три замасковані бандити на дім Давида Майзелеса і вбили його на місці. Потім утікли не взявши нічого.

Командант постерунку обманцем. В Янчині був командантом постерунку поліції Володимир Копистиньскі. Він допустився всяких шахрайств і за це засудили його минулого тижня в Бережанах на три роки вязниці.

Пожар у Ходорові. Минулого четверга вибух вечером пожар у фабриці дахівок і цегли в Ходорові. Пожар погашено. Підозрівають, що огонь хтось підложив.

До глухих і німих! „Рідна Школа“ у Львові (Ринок 10) просить усіх батьків, які мають глухонімі діти, подати імена й назвиська тих дітей, та повідомити, чи вони могли би удержувати ті діти у Львові, бо „Рідна Школа“ хоче заложити школу для глухонімих.

Чоловік чи звір? В Перемишлі арештували 40 літного кондуктора Василя Шевчика за це, що він задурював до свого дому малі дівчатка від 10 до 12 літ і там знасилував їх. Одно з тих бідних дівчаток, 10 літня Ольга Й. поскаржилася на нього своїм родичам і тоді поліція арештувала кондуктора.

Арештували румуна. У Львові арештували румунського офіцера Майрана, що взявши з каси свого полку 4 міліони лей, утік до Польщі. Його віддали румунській поліції.

Як пани помагали тим, що потерпіли від повені. В Добромилі викрито великі шахрайства з державними запомогами для тих, що їх знищила минулорічна повінь. Частину державної підмоги виплачено інжінерові Леопольдові Мерцові на направу доріг і мостів. Мерц предкладав рахунки Раді Повітовій і з тих рахунків виходило, що гроші йдуть на оплату робітників фірманок і на инші річи. Але контроля провірила тепер, що деякі суми грошей дописані в рахунках на назвиська таких людей, що вже давно повмирали Отже є великі шахрайства, хтось ті гроші сховав собі до власної кишені. Хто це зробив, ще не знати. Може пан Мерц буде щось знати.

З близького й далекого світа.

Землетрус в Туреччині. Недалеко теперішної турецької столиці, Анґори (в Малій Азії) був недавно новий землетрус. Троє сіл цілком зрівнало з землею, а девять сильно порyйнувало.

Касують пашпорти, але не в нас. Вже богато европейських держав скасувало в себе пашпорти і приміром між Чехами й Австрією, або Австрією й Німеччиною можи переїздити границю без пашпорту. Подібно скасували між собою пашпорти Німеччина і Франція, такі, рахувати, великі вороги! Лише в Польщі нічого не чути про те, щоби скасували пашпорти. Навіть в краю з села до села не смієте переїхати без „ідентичносці.“ Так було лише в давній царській Росії.

Горять ліси. В Австралії горять величезні ліси на просторі більшім, як ціла Галичина. Ліси загорілися від бурі. На дорогах, що йдуть тими лісами, такі дими, що не мож пройти ні проїхати. Згоріла одна фабрика серед ліса. Згинуло богато людей і звірят, що їх захопив огонь у лісі.

Завалився пятиповерховий дім. В Празі завалилася пятиповерхова нова камяниця, збудована з бетону і заліза. Причиною нещастя було те, що бетон заповоли висихав і не вдержав тягару будови. Руїни засипали під собою 87 люда. З того вже видобуто около пятьдесять трупів і багато ранених. Сподіються, що згинуло около 60 люда. Деяких зможуть добути з під звалищ аж за кілька днів.

Хороба Ґоркого. В Москві захорував важко найбільший теперішний російський письменик, Максим Ґоркій.

І Турки будуть святкувати неділю! Турецький уряд має небавом розпорядити, щоби турки святкували не в пятницю, як було дотепер, але в неділю.

Як горить кримінал. В одним місті в Америці ґоріла недавно тюрма. З того скористали вязні і повтікали. Але шістьох їх таки згоріло в тюрмі.

Як горить театр. В місті Мадриті (столиця Еспанії) згорів недавно великий театр. Пожар вибух від лямп на сцені підчас представлення. Саля була переповнена людьми, всі кинулися втікати і один дусив другого. Згинуло понад сто люда.

Як вибухає магазин з порохом. В Марокку вибух у еспанській военній твердині. Меліля магазин стрільного пороху. Від вибуху рознесло один форт. При тім убило 50 жовнірів, а 300 ранило.

Величезна повінь. В наслідок довгої зливи коло Батуму (над Чорним Морем в Грузії) страшна повінь залила кільканацять сіл. Понад 2 тисячі селянських хат затопила вода.

Болотяний дощ. На островах Нової Зеляндії — на полудневий схід від Австралії, — шаліла недавно страшна буря, а потім упав чорний дощ, який вкрив землю і доми грубою верствою болота й намулу. Це пояснюю тим, що вихор приніс з далеких країв велику масу пороху і той порох упав з дощем на острови Зеляндії.

Шибениця в Кракові. Минулого вівтірка о 7. год. рано повісили в Кракові Ґрабося-Грабовського. Його засудили на смерть за це, що замордував сторожа ставів Базарника, в Домьо̂ю під Краковом.

Добувають корабель зі скарбами. Коло італійського острова Ельби (на Середземнім морі) почали витягати з дна моря корабель, що потонув тут перед сто двайцяти роками. Цей корабель віз величезні скарби золота і срібла, що їх заладував король Неаполю, щоби вратувати перед Наполеоном, який ішов тоді на Італію. Але французи діґнали цей корабель і окружили. Тоді капітан корабля, не хотячи віддати ворогам тих скарбів, що були на кораблі, пішов з ним на дно моря. Корабель пролежав там 120 літ, і аж тепер італійські думають його піднести з дна моря і забрати скарби.

Що то може заздрість! Під Варшавою застрілив польський капітан Гродзельскі бувшого майора Юзефа Кльоба з Жовкви, бо підозрівав, що Кльоб жартує з його жінкою.

Поручник застрілив майора. Пор. Александер Якимович застрілив у Хелмні майора Норишкевича. Поручника засудили на 3 роки тюрми і деґрадацію.

Цвях у голові. В однім селі за Варшавою зам рдували мазурка Доршова зі своїм кревним, Ґурським, свого чоловіка Рудольфа Дорша. Вони обое здусили Дорша, а потім вбили йому в голову великий цвях, так що продіравили мозок.

Подуріли в пустині. Чотири англійські богачі виїхали самоходом в африканські пралси на лови. Та вони зблудили серед пустині, самохід зіпсувався, а вони зі страху збожеволіли Їх найшли в тиждень потім на пустині, зовсім нагих і взяли до дому божевільних.

Господарські справи.

Господарські пригадки на жовтень.

Треба кінчити сіяти озимину, пересаджувати жито та пшеницю. Пересаджене жито треба по листю посипати по пущі салітри, коли під него передтим не гноєно азотняком або стаєнним гноєм. Кілька днів пізніще треба жито просічи (просапати) поміж ряди планетом або мотикою.

Пізне збіжжа треба сіяти густіше.

Докінчуйте копання пашних буряків і зачинайте копати цукрові. Листя буряків треба збирати чисто і потрохи годувати ним корови. Щоби воно не викликувало бігунки, треба дорослим штукам давати по дві ложці пашного вапна*).

Запас листя треба в ямах заквасити на зиму, а ями прикрити на метер грубо землею.

Цукрові буряки треба добре очистити від болота і зрізувати їм зелені голови. Жадати від цукроварі звороту жмяків (витисків і меляси (треба цукроварни доплатити до 100 кґ 16 зол.) та переховати до весни і нею скроплювати лиху пашу. Ощаджуйте бурякове листя!

Підготовляйте ріллю під цукрові буряки на другий рік і зголошуйтеся до Спілки Українських Аґрономів. Ріллю треба глибоко зорати і погноїти.

Буряки треба прикривати землею, не прикриваючи їх перед тим соломою. Так само самою землею без соломи прикривається брукву. Верх кіпця треба лишити зовсім відкритим аж до самих морозів.

На опал на зиму купуйте камінне вугля. Воно на половину дешевше від дров.

При копанню пізної бараболі зі зеленою ще гичкою треба уважати, щоби не запарилася. Тому по викопанню треба її лишити через день-два неприкритою (на ніч прикривати, щоби „випотілася“ (підсохла). При збиранню бараболі відкидати всі ушкоджені та надгнилі.

Зуживати найперше мокрі бараболі або дуже зелені.

Треба переставати виганяти худобу пасти. Перед тим на кілька днів треба худобину перед вигнанням на пасовиско нагодувати соломою та призвичаювати до сухої паші.

Замовляти томасину й кайніт для угноювання сіножатей і конюшини. На морґ потрібно 200 кґ томасини і 300 кґ. кайніту.

Не виганяти худоби на траву вкриту інеєм. В студені дні держати корови в стайні.

Ліпше садити щепи в осени, як на весну. Наперед треба приготовити ями під них, щоби перевітрили.

Цілу осінь та на початку зими угноюється овочеві сади томасиною і кайнітом, або компостом та гноївкою.

---

*) 1 кґ. пашного вапна коштує в Спілці Аґрономів 1·30 і вистарчає на кілька місяців.

І з дерева буде цукор!

Що то нині лкде не видумують! Видумують і страшні річи, примірем нову зброю і отруйні ґази на нову війну, але винаходять також і дуже хосенні. Примірем через „радіо“, то є бездротний телеґраф, можна чути так як телефоном, розмови, співи, музику, цікаві відчити і відомости з далекого світа. Тільки, що того „радія“ ще мабуть нема ні в одній нашій читальні. Винаходять нові машини для управи землі, з них декотрі вже є по наших селах.

Та мабудь ще ніхто з вас не чув, що вчений голяндський професор Берґіюс винайшов спосіб, як з дерева робити цукор. Це не байка, але чиста правда, бо той професор має вже малу фабрику і зачинає витягати з дерева цукор. Поки що вдалося йому зробити не чистий цукор такий як з буряків чи з тростини, але 70-процентовий, і цей цукор буде добрий на корм для худоби. Та він думає далі над тим, щоби з дерева добути чистий кришталевий цукор і то дешевший від нинішного.

Так отже з дерева матимемо не тільки опал і будівляний матеріял, але й добрий корм!

Що робити зі збіжжам і пашею.

Цей рік для хліборобів дуже химерний. Найперше не можна було діждатися весни. Пізніще притяглася вона, але була така студена, що селяне зо страхом дивилися на свої засіви, що ніяк не хотіли рости. На щастя горяче літо все направило. Жнива випали загалом ліпше, як минулого року. Лише паша не зародила.

Нині збіжжа в стогах. Але щож, коли його ціна впала майже на четвертину. Що з того, що його трохи зародило, коли прийдеться продавати за півдармо.

Ще гірше з пашою. Через студену весну та горяче літо вона майже цілковито не зародила. Нині дійшло вже до того, що за добре сіно або конюшину платять стільки, що за овес. Рівночасно худоба подешевіла на безцін. Виходить, що природа бє селян „як не колом — то принайменше палицею“. Як трохи вдалося збіжжа, то за це подешевіло а паша, як подорожіла, та зате її нема й тому подешевіла худоба.

Як застосуватися хліборобам до такого лиха? Що робити, наприклад зі збіжжам: держати та ждати ліпшого часу й ліпших цін, чи тепер продавати?

Щоби можна було на це питання найти відповідь — треба познайомитися, як є на збіжжевих ринках за границею, та як є з тим в Польщі. На найважніщих заграничних збіжжевих ринках: в Канаді і Зединених Державах Північної Америки цьогорічні жнива випали дуже добре. Тому ціни збіжжа на світових ринках по жнивах сильно обнизилися й держаться низько. І нема надії, щоби це все змінилося на ліпше, тим більше, що і в південній Америці, особливо в Арґентині, а також в Австралії, двох найвизначніщих місцях, звідки вивозять збіжжа на світові ринки після Канади і Зединених Держав, теж сподіються дуже добрих жнив, які тут будуть в місяцях грудні і січні.

Ціни збіжжа в Польщі залежать від цін на заграничних ринках, а ще більше, від розпорядків Міністеріяльної Ради, що приписують який, має бути вивіз і довіз збіжжа в Польщі.

Нові розпорядки наложили на вивіз пшениці високе вивозове мито. Значить, хто за границею хотів би спроваджувати пшеницю з Польщі, мусів би заплатити теперішну ціну 46 зол. і ще 20 зол. мита, разом 66 зол. за сотнар. Ясна річ, що такого купця не буде і пшениці з Польщі не будуть вивозити. Тай не буде потреби вивозити, бо власної пшениці Польща завсіди має за мало й її треба що року привозити зі заграниці. Але бо і зі заграниці не можна буде довозити пшениці, бо розпорядок забороняє її довіз. Так отже треба рахуватися тільки з власними запасами, яких далеко не вистарчає. Тому треба сподіватися, що пшениця радше подорожіє, а не подешевіє.

Жита також не можна вивозити. Натомість довіз жита зі заграниці дозволений. Але того довозу не треба боятися, бо Польща має власного жита забагато, так, що жито скоріше могло би подешевіти, а не подорожіти. Та ледви, чи до цього дійде, бо при цьорічній недостачі паші здається жита будуть уживати також замісць паші.

Ячмінь і овес зародили цього року найкраще. І хоча на вивіз вівса ще наложено вивозове мито у висоті 10 зол., — то мимо того нема причини боятися знижки цін на овес, бо при недостачі паші овес і ячмінь в першу чергу мають заступати бракуючу пашу.

Тому, що нема паші, треба очікувати добрих цін на бараболю, тим більше, що вона зародила цього року мізерно.

Через брак паші найбільший клопіт будуть мати рільники з перезимованням худоби. Тому заздалегідь треба щадити пашу й якнайгосподарніще вихісновувати кожду, хочби й найгіршу пашу. Рівночасно треба здержатися з продажю паші. Ніхто не сміє лакомитися на високу ціну, доки не обчислився, чи решта паші вистане йому до нової паші.

В. Воробець.

Земляки!
Попирайте рідний промисл!
Одинока укр. парова фабрика
„ФОРТУНА НОВА“
у Львові, вул. Кордецького 21
склеп Руська 1.

Озимий овес.

До цеї пори мали ми лише озиме жито, пшеницю і ячмінь. Нині до них долучився ще озимий овес. Покищо управляють його лише в Німеччині, але звідтам він напевне передістанеться і до нас, тим більше, що перші проби в Німеччині дали дуже гарні успіхи. Так, наприклад, висіяно минулої осені в одному місці на один морґ 3 чверти кірця вівса й цього літа зібрано з нього 22 кірці знаменитого зерна. Він сильно розгалужується і раніше дозріває. В Німеччині висівають його вже в другій половині серпня. Ану спробуймо і ми так у себе, як не цего, то другого року.

ВСЯЧИНА.

Найменші звірі. Найменші звірі це миші, що живуть в Африці. Вони такі маленькі, що їх шість штук може сховатися легко до пуделка від сірників.

Пажерливі мурашки. В Індіях, у полудневій Азії, є такі мурашки, що в короткім часі можуть розточити найгрубше дерево. Тому там під шини залізниці кладуть не деревляні, але залізні пороги.

Значені злочинці. У Франції мають ухвалити закон про значення злочинців. Дотепер поліція збирала відтиски пальців і списувала всякі знаки з тіла тяжкого злочинця, щоби їх потім легко пізнати при другім злочині. Але це показалося хибним, бо зручні злочинці затирають ті всі знаки. Тому тепер будуть відтискати на плечах злочнниця ріжні знаки; по них поліція всюди пізнає такого нещасного.

Музикальна корова. Не одна корова така вибаглива на пашу, що як їй до доєння не дається того, до чого вона звикла і що їй смакує, то вона ніяк не хоче припустити молока. Наче їй заціпило. В однім господарстві коло Гусятина є корова, що не хотіла інакше припустити молока, тільки тоді, як підчас доєння дівчина співала. Цеї музикальности привчила її сама доярка, що завсігди приспівувала їй до доєння. Пізніще, як з якої небудь причини не мала охоти співати, корова примушувала її бути веселою, бо інакше не хотіла припустити молока. Так, як ця корова призвичаїлася до співу, так инші корови призвичаюються до стайні чи до якогось роду паші. Як її купить инший господар та заведе її до інакшої стайні, або не дасть їй її улюбленої паші — тоді молочна дотепер корова, що „сипала“ цілі путні молока — в нового господаря ані руш не хоче припустити молока. Забобонна господиння підозріває тоді, що то зробили чарівниці. Тому, господині, як купуєте корову, точно вивідайте, як її доглядали та годували.

ЯК ЗАПИСАТИСЯ ЗЛОМУ ДУХОВИ

Не працюйте тяжко.

знає добре той, хто раз **купив машину на тандиті**. Тому не дайтеся піддурити несовісним купцям, які перемальовують старе дрантя, а продають Вам за нове на Вашу **гризоту й втрату**, а пишіть негайно, бо **ЗОВСІМ ДАРОМ** вишле Вам цінники на Парники, заграничні трієри (цилїндри), молотілки кератові й моторові, млинки, **віяльні**, січкарні, машинові шатківниці, мотори, Пашне вапно Штайнгофа, знамените камяне вугілля гор. шлеське і шлеське.

Послугуйтеся добрими машинами.

Спілка Українських Аґрономів

у ЛЬВОВІ, вул. Собеского 28. Тел. 37-58.

Найліпші випробувані вироби. **Найнищі ціни.** **Найдогіднїщі сплати.**

Маріян Стахурський

Ст. ветеринарний лікар, Голова ветеринарної Секції при Кр. Тов. „Сільський Господар“. Львів, вул. Дверніцкого 32 А.

По чім пізнати молочну корову?

Про вартість молочної корови розповідати — зайве. Знає про це кождий господар і то так малоземельний як і бідний комірник, що глядає за цею каплею молока для численної родини. Маючий-же господар має змогу в молочарських продуктах продати як найкорисніше витвори хлїборобства. У нас організація — кооперація в молочарстві поступила вже значно вперід, а витвори молочарських спілок „Маслосоюза“ осягнули нині першу марку на головних ринках збуту. Тож і само зрозуміле, що передумовою дальшого розвитку в цьому є, провадити належну годівлю худоби, а передусім плекати добрі молочні корови.

В цій короткій розвідці хочемо розповісти, як в головних начерках має виглядати молочна корова, по чім її пізнати, бо це дуже важна справа, порадити собі при купні — виборі такої корови, щоби не поблудити й не придбати до годівлі ледачого.

Молочну корову пізнати вже відразу по її коровячому, а не бикуватому вигляді В неї — в противенстві до бика, будова тіла делікатніша, дрібнокістна. Та проте в неї широке ребро, широкі міжреброві рівчики й широка—глибока грудь, з доволі заокругленим підгорлям. Завдяки такій будові грудної клітки і просторій легонній ямині, приміщуються в ній здорові (великі) легені, які і краще відсвіжують кров так у всьому тілі, як з окрема і в вименах, де кров необхідна для витворення молока. Голова в такої корови невеличка, з малими ніжними вухами, натомість великими, лагідними очима. Кадовб стоїть на невисоких, дрібнокістних ногах. Він поза грудну клітку подовгуватий, поширюється раз в бедрі — крижу, а другий раз від заду в стегнах — у так зване молочне зеркало, що відбиває яснішим волосом; по його ширині пізнати добру молочну корову. Таке **зеркало** замітне й у бугаїв і у телят по добрих молочницях, які передають цю прикмету потомкам.

Шкура в молочної корови по всьому тілі тонка, мягка й податлива; крізь неї з боків підживоття прозирають обосторонь грубі молочні жили, які мають за задачу, доводити кров до вимен для витворення молока. Вимена в такої корови доволі великі; вони перед подоєм напружені—набряклі, а як по видоєнню склекнуть, то не робляться флякуваті, але начеб подушочки податні, мякливі. Їх вкриває делікатна шкура з таким же волосочком. Кажуть, що добру молочницю пізнати і по придаткових, змарнілих дійочках. Розуміється, що вищезгадані ознаки—прикмети не завжди і не всі враз у кождої молочниці наглядно виступають. Треба завважити, що ще й инші причини впливають на молочність, і так: порода (раса) і вік корови. Гірські породи коров достарчають товсте і густе — а низові породи більше водняисте молоко. Молочність у коров зростає до 5—6-го теляти, а опісля спадає. На зменшення подою впливає неспокій, налякання корови, скинення плоду; врешті ріжні хороби, які доводять не раз і до цілковитої затрати молока.

Та проте й добре збудована і молода молочна корова на ніщо не придасться, якщо за нею належно не доглядати і не піклуватися нею. Щоби молочна корова добре оплачувалася, конечно є дбайливо обходитися і старатися про всі життєві потреби такої корови; треба памятати про все, що потрібне для її прожитку і здоровля. Як будемо дбати про відповідну відживу чи то на пасовиську, чи в стайні, при подою, про сухе і тепле приміщення для неї, про чистоту шкури, як будемо розумно запобігати хоробам, та вміло їх лікувати, тоді лише молочна корова зможе добре ховатися і відплачуватися нам обильним товстим молоком і щорічно придбаним расовим телятком.

Що по чому?

Збіжжа. Пшениця двір. 45.25—46.25 зол. селянська пшен. 43.50 до 44.25; жито 34.75, овес 31.25 до 32.25, ячмінь на муку 28.25 до 29.25 зол.

Бульба. В східних повітах жадають по 8.90 зол., в західних 10 до 12 зол. за їдому бульбу, а по 6 50 до 7 зол. за промислову.

Ціни по заладованю товару до ваґонів.

Ціни промислової бульби ростуть, бо богато її вивозять за границю, особливо до Відня.

Торбинка сміху.

Комісар до селянина: Як то? У вашім селі нема жадного лікаря ані навіть цирулика?

Селянин: Ні, пане! Наше село бідне, то ми самі вмираємо без нічиєї помочі.

—о—

Бідний до богача: Шо ви їсте?
Богач: Та печінку!
Бідний: А дайте мені трохи...
Богач: Та то сама кістка!

Жадайте

у всіх кооперативах

МИЛА

Кооперативної Фабрики

„ЦЕНТРОСОЮЗ“

Коверко Андрій

арт. різьбар

Львів, Антонього 9,

приймає роботи

які входять в обсяг церковного мистецтва.

Ціни приступні. Коштописи на бажання.

АДВОКАТ

д-р Степан Шухевич

веде свою канцелярію

у Львові, вул. Чарнецького 24.

Позір! **Селяне і Рільники!** **Позір!**

я пора приготовити свій лен, коноплі. клаки і т. п. в ціли виміни на готові вибори ріжного рода полотна, цайґи, полотенця, бархани, ручники, обруси, всипи, пішви, сукна і т. д. у одинокої у Львові

Першої львівської конкуренційної селянської ткальні

„ВОЛОКНОПОЛЬ“

Львів, Вибрановського 2.

Залізнича стація Львів—Підзамче.

Читайте уважно наші проспекти, які знаходяться в кождому уряді громадському і звертайте пильну увагу на наші цьогорічні умови, а перекона́єтеся, що тільки одинока наша фабрика є в стані задоволити Селянство. На бажання висилаємо даром цінники і прібки. Аґентів приймаємо на дуже догідних услівях.

ОГОЛОШЕННЯ

Жадайте і уживайте

одиноку найліпшу і своєрідну

ПАСТУ ДО ОБУВИ

ЕЛЄҐАНТ

О. Левицької і С-ки.

Львів, Кордецького 51.

Передплата: В краю з почтовою пересилкою місячно 1 зол.; до кінця 1928 року 2·50 зол. Для всіх заграничних країв річно 2 доляри, або їх вартість в иншій валюті. З Америки, Канади, Бразилії і пр країв Нового Світа приймається тільки річну передплату. — З Анґлії, Франції, Німеччини, Чехословаччини і др. европейських країв приймається найменше піврічну передплату.

Гроші: з краю належить посилати почтовими переказами, або чеками Почтової Каси Ощадности, ч. 152—604. а з заграниці порученими листами на нашу адресу або: Земельний Банк Гіпотечний, Львів, вул. Підваля ч 7. з завначенням: Для „Народньої Справи“. За зміну адреси платиться 30 сот.

Оголошення: В рубриці: Місце 1 мм. високе одної редакційної шпальти коштує 50 сот. (сторінка має 3 шпальти). Дрібні оголошення: За одно слово або його місце 30 сот. Оголошення на 1 стор. 100%, а в тексті 50% дорожчі. Належитість за оголошення належить складати з гори або сейчас по оказанню доказового примірника. Оголошення з провінції приймається тільки за попереднім надісланням належитости або принайменше зачету. За оголошення редакція не відповідає.

284
ілюстрації.
464 стор. друку
великого формату.
Ціна за гарно в полотно
опр. примірник зол. 20. — Ко-
шти порученої пересилки зол. 1·00,
післяплатою зол. 1·50 — Книгарня На-
укового Т-ва ім. Шевченка, Львів, Ринок ч. 10.

Видав і за редакцію відповідає Іван Тиктор — З друкарні Ставропигійського Інституту у Львові